

Стешенко М.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Ямненко Т.М., д.ю.н., доцент

СИСТЕМА ПРАВ ЛЮДИНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Актуальність теми дослідження визначається пріоритетністю даного питання та обумовлюється високою її значимістю та недостатньою практичною розробкою, крім того, на сучасному етапі дана тема стала особливо значущою для науки і практики.

В сучасних умовах питанням охорони здоров'я, регулювання і реалізації права людини на охорону здоров'я, на нашу думку, приділяється недостатньо уваги з боку вчених-правознавців. Право на охорону здоров'я – це одне з конституційно закріплених, природне, невід'ємне, невідчужуване і непорушне право людини.

На сьогодні Україна перебуває на шляху реформування та вдосконалення регулювання, реалізації та захисту права на охорону здоров'я, у тому числі шляхом зміни існуючої нормативно-правової бази. Насамперед, держава має створити умови для ефективного забезпечення і доступності для всіх права на охорону здоров'я, збереження і зміцнення здоров'я нації.

Актуальності набувають шляхи вирішення проблем правового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я, реалізації передбачених законодавством можливостей щодо надання якісної медичної допомоги, медичного обслуговування, здійснення прав пацієнтів, засуджених, психічно хворих, інвалідів, жертв Чорнобильської катастрофи, людей похилого віку, ветеранів та дітей війни, учасників АТО/ООС, внутрішньо переміщених осіб, а також трансплантології, евтаназії, сурогатного материнства тощо.

Саме тому детальний аналіз регламентації права на охорону здоров'я в Україні та зарубіжних країнах, дослідження практики його реалізації дозволять всебічно дослідити право на охорону здоров'я та його забезпечення. Загалом створення належної законодавчої бази у даній сфері, а також приведення законодавства про охорону здоров'я у відповідність до міжнародно-правових стандартів є важливим завданням держави.

Охорона здоров'я являє собою комплекс різноманітних заходів, які застосовуються з метою збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної

активності людини. На цій підставі сформульовано право на охорону здоров'я, як право особи на те, щоб уповноважені (зобов'язані) суб'єкти здійснювали комплекс заходів, необхідних для збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини. Опираючись на такий підхід, наголошено, що конституційно закріплене право на охорону здоров'я, вочевидь, охоплює і право на медичну допомогу, оскільки діяльність, пов'язана з наданням медичної допомоги, безпосередньо допомагає зберегти й відновити фізіологічні та психологічні функції людини.

Встановлено, що міжнародні стандарти з охорони здоров'я встановлюють міжнародно-правові норми, які розвивають і конкретизують принципи поваги до прав людини не тільки в сфері охорони здоров'я, а й в інших сферах життєдіяльності, виступаючи як загально визнані принципи і норми міжнародного права, що мають обов'язкову юридичну силу для всіх держав світу, а відтак – визначають напрямки розробки та реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я та стратегічні орієнтири для вдосконалення національного законодавства у відповідній сфері.

Нормативно-правове забезпечення системи прав людини у сфері охорони здоров'я в Україні регулюється низкою нормативно-правових актів, зокрема, Конституцією України [1], Законами України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» [2], «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» [3], «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» [4], «Про протидію захворюванню на туберкульоз» [5] та іншими актами.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 4. Ст. 19.
3. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 27. Ст. 218.
4. Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ: Закон України від 12.12.1991 № 1972-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 11. Ст. 152.
5. Про протидію захворюванню на туберкульоз: Закон України від 05.07.2001 № 2586-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 49. Ст. 258.